

УДК 94(439)«1932/1936»:323.2

DOI <https://doi.org/10.32782/2307-7778/2026.1.13>**Леррі РОНАЙ**

доктор філософії з історії та археології, доцент кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,

вул. Університетська, 14-А, м. Ужгород, Україна, 88000 (lerri.ronai@uzhnu.edu.ua)

Lerri RONAI

PhD in History and Archeology, Associate professor at the Department of Hungarian History and European Integration
Uzhhorod National University,

14-A University Street, Uzhhorod, Ukraine, 88000, (lerri.ronai@uzhnu.edu.ua)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3482-9656>

ПОЛІТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УГОРЩИНІ У 1932–1936 РОКАХ: ФОРМУВАННЯ УРЯДУ ДЮЛИ ГЕМБЕША

Анотація. *Мета дослідження* – проаналізувати процес формування уряду Дюли Гембеша та з'ясувати особливості трансформації політичної системи Угорщини у 1932–1936 роках в умовах соціально-економічної кризи та еволюції режиму регента Міклоша Горті. **Методологія дослідження** ґрунтується на використанні загальнонаукових і спеціальних історичних методів. У роботі застосовано принципи історизму, об'єктивності та системності, а також історико-генетичний, проблемно-хронологічний, порівняльний та аналітичний методи, що дозволило простежити політичні передумови приходу Д. Гембеша до влади, формування складу його уряду та основні напрями урядової політики. **Наукова новизна** дослідження полягає у комплексному аналізі політичної ситуації в Угорщині на початку 1930-х років, з'ясуванні ролі уряду Д. Гембеша у процесах реформування державного управління та розкритті особливостей взаємин між прем'єр-міністром, регентом, парламентом і консервативними політичними колами. У статті також розглянуто вплив економічної кризи та міжнародних чинників на формування внутрішньої політики угорського уряду.

Висновки. Дослідження показало, що формування уряду Д. Гембеша відбулося в умовах глибокої політичної та економічної кризи на початку 1930-х років, що вимагало від правлячих кіл режиму М. Горті пошуку нових методів стабілізації держави. Призначення Д. Гембеша стало компромісом між різними політичними групами, що визначило суперечливий характер його урядової діяльності. Прем'єр-міністр прагнув розширити соціальну базу влади, модернізувати політичну систему та посилити роль виконавчої влади, одночасно зберігаючи основи існуючого режиму. Його політика поєднувала реформаторські декларації з тенденціями до централізації управління і посилення авторитарних елементів влади. Разом з тим значний вплив консервативної еліти та необхідність дотримання політичного компромісу обмежували можливості реалізації більш радикальних перетворень. У підсумку діяльність уряду Д. Гембеша стала важливим етапом еволюції політичної системи Угорщини в міжвоєнний період.

Ключові слова: Угорщина, держава, міжвоєнний період, внутрішня політика, партії, реформи, політика.

POLITICAL TRANSFORMATIONS IN HUNGARY DURING 1932–1936: THE FORMATION OF THE GYULA GÖMBÖS GOVERNMENT

Abstract. *The purpose of the study* Objective is to analyze the process of forming the government Gyula Gömbös and to identify the features of the transformation of the political system of Hungary in 1932–1936 in the context of the socio-economic crisis and the evolution of Regent Miklós Horthy's regime. **The research methodology** is based on the use of general scientific and special historical methods. The work applies the principles of historicism, objectivity and systematicity, as well as historical-genetic, problem-chronological, comparative and analytical methods, which allowed us to trace the political prerequisites for Gyula Gömbös

rise to power, the formation of his government and the main directions of government policy. **The scientific novelty** of the study lies in the comprehensive analysis of the political situation in Hungary in the early 1930s, the clarification of the role of the government of Gyula Gömbös in the processes of reforming public administration and the disclosure of the peculiarities of the relationship between the Prime Minister, the Regent, the Parliament and conservative political circles. The article also examines the impact of the economic crisis and international factors on the formation of the domestic policy of the Hungarian government.

Conclusions. The study showed that the formation of the government of Gyula Gömbös took place in conditions of a deep political and economic crisis in the early 1930s, which required the ruling circles of the M. Horthy regime to search for new methods of stabilizing the state. The appointment of Gyula Gömbös was a compromise between different political groups, which determined the contradictory nature of his government activities. The Prime Minister sought to broaden the government's social base, modernize the political system and strengthen the role of the executive, while preserving the foundations of the existing regime. His policies combined declarations of reform with a tendency towards centralizing control and reinforcing the authoritarian elements of the government. At the same time, the considerable influence of the conservative elite and the need to maintain political compromise limited the scope for implementing more radical reforms. Ultimately, the policies of Gyula Gömbös government marked an important stage in the evolution of Hungary's political system during the interwar period.

Key words: Hungary, state, interwar period, domestic policy, political parties, reforms, politics.

Постановка проблеми. Автор усвідомлює, що дана стаття охоплює лише найважливіші аспекти формування уряду Дюли Гембеша та його політичної діяльності у 1932–1936 роках і не претендує на вичерпне висвітлення всіх процесів розвитку політичної системи Угорщини в міжвоєнний період. Водночас дослідження цієї проблематики є важливим для розуміння особливостей еволюції політичного режиму регента Угорщини Міклоша Горті у період глибокої соціально-економічної та політичної кризи початку 1930-х років. Світова економічна криза 1929–1933 років суттєво вплинула на внутрішньополітичну ситуацію в Угорщині, спричинивши послаблення позицій традиційної політичної еліти та зростання суспільної підтримки нових, більш радикальних політичних ідей. У цих умовах призначення Д. Гембеша на посаду прем'єр-міністра стало спробою правлячих кіл стабілізувати державу та водночас модернізувати політичну систему.

Разом з тим політична діяльність уряду Д. Гембеша розгорталася в умовах постійного протистояння між реформаторськими намірами нового прем'єр-міністра та консервативними колами, які прагнули зберегти традиційні механізми влади. Це зумовлювало суперечливий характер його політики, що поєднувала прагнення до реформ із посиленням авторитарних тенденцій у системі державного управління. Дослідження цих процесів дає змогу краще зрозуміти механізми функціонування угорської політичної системи міжвоєнного періоду, а також роль уряду Д. Гембеша у трансформації державного управління, партійної системи та політичної культури країни.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідження проблематики політичного розвитку Угорщини в період правління Міклоша Горті, зокрема діяльності уряду Дюли Гембеша, спирається на значний масив наукових праць угорських істориків. Важливо зазначити монографію Гергеля Єно «Політичний шлях Дюли Гембеша» [2], у якій автор фахово та послідовно простежує політичну кар'єру Дюли Гембеша, аналізуючи його ідеологічні засади, політичні дії та вплив на трансформацію державної системи, важливе місце серед праць також займає праця Ормош Марії [6], у якій детально проаналізовано внутрішньополітичний стан Угорщини, особливості функціонування політичної системи та трансформаційні процеси початку 1930-х років. Значний внесок у дослідження зовнішньополітичного курсу зробив Прітц Пал, який у своїх працях [7; 8] ґрунтовно висвітлив основні напрями зовнішньої політики уряду Дюли Гембеша у 1932–1936 роках, а також особливості угорської дипломатії в міжвоєнний

період. Узагальнюючий характер має праця Ромшіча Ігнаца [10], у якій комплексно представлено історію Угорщини ХХ століття, при цьому значну увагу приділено періоду регентства Міклоша Горті, що дозволяє розглядати політичні процеси в ширшому історичному контексті. Отже, наявні наукові дослідження створюють належну джерельну базу для всебічного аналізу трансформації політичної системи Угорщини у 1930-х роках, хоча окремі аспекти діяльності уряду Дюли Гембеша потребують подальшого поглибленого вивчення.

Метою статті є дослідження процесу формування уряду Дюли Гембеша, аналіз політичних передумов його приходу до влади та з'ясування основних напрямів трансформації політичної системи Угорщини в 1932–1936 роках у період регентства Міклоша Горті. Особлива увага приділяється вивченню взаємовідносин між прем'єр-міністром, парламентом та консервативною політичною елітою, аналізу урядової програми реформ, діяльності правлячої партії та спробам зміцнення соціальної бази влади. Крім того, у статті розглядається вплив економічної кризи, внутрішньополітичних суперечностей і міжнародних факторів на формування політичного курсу уряду Д. Гембеша та його роль у подальшій еволюції політичної системи Угорщини в міжвоєнний період.

Виклад основного матеріалу. Початок діяльності прем'єр-міністра Дюли Гембеша був тісно пов'язаний із політичними, економічними та соціальними кризовими явищами епохи М. Горті, а також із тяжкими наслідками світової економічної кризи 1929–1933 років. На початку 1930-х років внутрішньополітична система Угорщини похитнулася: консолідаційна політика, що асоціювалася з ім'ям Іштвана Бетлена, вичерпала себе, сільськогосподарське та промислове виробництво занепало, безробіття зросло, а в суспільстві посилилися радикальні, критичні до системи голоси. У цій напруженій ситуації політична еліта та регент Міклош Горті шукали лідера, здатного стабілізувати ситуацію та подолати кризу [11, р. 430]. В політичному плані ситуацію ще більше ускладнювало посилення недовіри до парламентської системи. Традиційна політична еліта втратила свободу дій, тоді як на правому фланзі все більш помітними ставали радикальні течії, що покладалися на підтримку широких мас населення. У цьому середовищі Дюла Гембеш ставав дедалі більш визначальною політичною фігурою: завдяки своїй колишній контрреволюційній діяльності, послідовній націоналістичній риториці та зв'язкам з армією і правими організаціями він поставав як політик, здатний оновити систему, не ставлячи під сумнів її основи.

На початку 1930-х років для Міклоша Горті стало зрозуміло, що для збереження існуючої політичної структури необхідні нові засоби та нові кадрові рішення. Після відставки Іштвана Бетлена виникла необхідність призначити прем'єр-міністра, який би одночасно мав достатній авторитет, політичну рішучість та підтримку населення. За таких обставин призначення Дюли Гембеша восени 1932 року стало своєрідним компромісом: воно забезпечило стабільність системи, але водночас дало можливість для більш рішучих політичних дій, що мають перспективу у майбутньому на зміну курсу [3, р. 190–191].

Призначення Д. Гембеша супроводжувалося великими очікуваннями. На його становище сприятливо вплинуло те, що йому не довелося доводити свою готовність до реформ, оскільки його погляди кардинально відрізнялися від політики І. Бетлена, що була по суті реставраційною. Для широких кіл він уособлював політика «сильної руки», який рішуче керуватиме роботою уряду і зможе об'єднати представників партії, які конфліктували між собою й вели боротьбу за владу. І. Бетлен, не взявши на себе обов'язки глави уряду, був змушений надати Д. Гембешу більшу свободу дій, ніж це зробив по відношенню до колишнього прем'єр-міністра (24 серпня 1931 – 1 жовтня 1932) Дюли Карої. Якщо до цього додати підтримку М. Горті, то може здатися, що новий прем'єр-міністр розпочав свою роботу в досить сприятливих умовах. Однак, консервативний табір та верхівка з традиційними поглядами, справедливо

побоювалася приходу до влади колишнього прихильника теорії расової чистоти. Попри те, що вони дещо втратили свої позиції, вони все ж були достатньо сильними, щоб надати ваги своїм сумнівам. Через різні професійні та економічні інституції вони все ще контролювали значну частину інтелектуального та економічного життя. Насправді Д. Гембеш не отримав доручення провести повну «заміну варти» або здійснити суттєві зміни в політичній системі І. Бетлена. Його завданням було вивести країну з кризи за допомогою свого динамічного стилю, кількох невеликих реформ та кадрових змін на деяких керівних посадах. Д. Гембеш не відмовився від своїх початкових ідей, але виявився готовим піти на значні компроміси, щоб отримати посаду прем'єр-міністра. Він пообіцяв, що не проводитиме радикальної земельної реформи, і заявив, що змінив свою позицію щодо єврейського питання. Проте вирішальним фактором виявилось те, що він не міг розпустити парламент [10, p. 167].

Отже, керівництво правлячою партією залишилося в руках його головного суперника І. Бетлена, який таким чином міг постійно контролювати Д. Гембеша, котрий мав підтримку лише півтора десятка депутатів у партії. Він також не отримав свободи дій у виборі своїх міністрів. Він був змушений прийняти до складу уряду Белу Імреді на посаду міністра фінансів, якого сприймали як представника великого капіталу, а Тігамера Фабіні – на посаду міністра торгівлі. Міклош Каллаї, прихильник І. Бетлена, став міністром сільського господарства, а Ференц Керестеш-Фішер, вихованець Д. Карої – міністром внутрішніх справ. Йому не вдалося залучити до уряду багатьох своїх соратників, зокрема Міклоша Козму, генерального директора Угорської телеграфної агенції. Один з його найважливіших радників, Іштван Антал, став «лише» керівником прес-служби прем'єр-міністра. Незважаючи на все це, уряд в основному складався з висококваліфікованих фахівців, що було підтверджено тим, що з лютого 1933 року посаду міністра закордонних справ обійняв Калман Каня. І. Бетлен був задоволений компромісом і, можливо, навіть недооцінив свого супротивника. Однак це було помилкою. З часу поразки від І. Бетлена в 1923 році, Д. Гембеш багато навчався і став досвідченим політиком. Маючи за спиною кількох дійсно талановитих прихильників та підтримку більшості середнього класу, він хотів зробити дотримання угоди залежним від існуючого співвідношення сил. Після того, як він зайняв крісло прем'єр-міністра, він поставив собі за мету розширення та зміцнення своєї соціальної бази, накопичення сил та заспокоєння населення. [1, p. 98; 5, p. 307].

Одним із перших рішень було скасування надзвичайного стану та пом'якшення заборони на проведення зібрань. Свою програму уряду – національний план роботи – він виклав у вигляді пунктів, у чіткій та зрозумілій для широкої громадськості формі. Незважаючи на те, що у розробці 95-пунктного національного плану роботи брали участь компетентні фахівці, він вийшов доволі демагогічним. Всім обіцяли щось, не конкретизуючи способи реалізації часто суперечливих цілей: підтримку дрібного бізнесу та сільського господарства, збереження балансу державного бюджету, таємне виборче право, але «з максимальним захистом національних інтересів». Програма все ж досягла своєї мети – зміцнення довіри. Адже головним було продемонструвати відданість уряду реформам. У цьому сенсі вдалося ввести в оману навіть відомого лівого публіциста Жолт Белу. Багато хто вважав важливим той факт, що це був перший уряд за всю історію Угорщини, до складу якого не увійшов жоден представник аристократії. Ефективним виявилось старе-нове гасло Д. Гембеша про проголошення ідеї «національної самодостатності», оскільки в умовах економічних труднощів воно давало надію на політику, здатну піднятися над представництвом вузьких класових інтересів. Щоб популяризувати свою програму, він об'їхав всю країну і першим звернувся до людей по радіо. На початку 1933 року для підтримки урядової політики на вулицях з'явилася нова, дешева бульварна газета під назвою «Незалежність». Подібні завдання виконувала і газета «Нова Угорщина», що виходила з 1934 року і була орієнтована на більш вибагливу, насамперед

представників середнього класу читацьку аудиторію [6, р. 149-150]. Прем'єр-міністр майже з самого початку прагнув втілити свої ультраправі погляди, від яких він фактично ніколи не відмовлявся, що включали радикальне обмеження політичних свобод і ролі парламенту та створення відкрито диктаторського державного устрою. Першим кроком у цьому напрямку стала спроба підпорядкувати Єдину Партію під свій контроль, шляхом внутрішньої реорганізації. Він домігся того, що її головою було обрано Странявського Шандора, а виконавчим секретарем – Мартона Белу. Щоб засвідчити свої реформаторські наміри, офіційну назву правлячої партії було змінено на «Партія Національної Єдності» і розпочали її перетворення на партію масового типу, залучивши оплачуваних партійних організаторів. За підтримки адміністративного апарату було розпочато створення місцевих організацій та набір нових членів по всій країні. Членам партії навіть виготовили спеціальні значки. Акція супроводжувалася великою пропагандистською кампанією, в ході якої все більше на поверхню виходили владні амбіції Д. Гембеша. Як ліві, так і консерватори поставилися до цих амбітних планів критично, висміюючи «культ лідера», що формувався навколо прем'єр-міністра, та вказували на часто демагогічний характер обіцяних реформ.

Найбільшу небезпеку все ж становило те, що у випадку, якщо уряд не зможе продемонструвати відчутних результатів, він втратить свою достовірність і відносну популярність серед широких верств населення. Сам Д. Гембеш відчував, якою хиткою є довіра до його особи. За допомогою вмілих тактичних ходів і використовуючи весь свій політичний досвід, він намагався уникнути можливих складнощів. На початку 1933 року він вже почав стримувати суспільні настрої і оголосив 96-й пункт своєї програми: «терпіння» [2, р. 239-240]. Тим часом і він, і його міністри докладали серйозних зусиль для подолання економічних труднощів. У фінансовій сфері вони в основному дотримувалися методів попередніх урядів: зберегли систему фіксованого валютного курсу і надавали значну підтримку експорту шляхом виплати надбавок. У відносинах з деякими країнами, такими як Австрія та Німеччина, вони перейшли на клірингові розрахунки. Це означало, що вартість поставок товарів у двосторонніх відносинах взаємно зараховувалася, а виплата грошей здійснювалася лише під час складання річного балансу на основі цього зарахування. На фінансову ситуацію сприятливо вплинули й інші фактори. Ще влітку 1932 року на Лозаннській конференції були скасовані репараційні зобов'язання, а на початку 1933 року вдалося домогтися зменшення відсотків і основної суми боргу за раніше взятими позиками. [8, р. 117]. Однак, найбільша увага приділялася сільському господарству. Німецько-угорська торгівельна угода 1933 року, а через рік – II додаткова угода, а потім угоди, укладені в березні 1934 року в рамках Римських протоколів з Італією та Австрією, значно пом'якшили, а в перспективі навіть усунули проблеми з реалізацією угорської аграрної продукції. Стан сільського господарства у подальшому покращився завдяки зниженню внутрішніх залізничних тарифів, а також тому, що держава двічі – у 1933 і 1935 роках – переглянула умови погашення боргів фермерів і взяла на себе частину цих зобов'язань. В результаті цього, зовнішньоторговельний баланс з 1933 року знову став позитивним, а з 1934/35 фінансового року почали з'являтися ознаки підйому. Там де не вдалося досягти таких результатів, там принаймні демонстративними заходами було показано бажання діяти. Міністр культури Балінт Гоман організував акцію з метою тимчасового працевлаштування безробітних випускників вищих навчальних закладів у якості допоміжної робочої сили.

Щоб уникнути критики щодо своїх лідерських амбіцій і водночас забезпечити підтримку М. Горті, прем'єр-міністр у 1933 році домігся ухвалення парламентом законопроекту про подальше розширення повноважень регента. (Закон № XXIII від 1933 р.) Це надало главі держави практично необмежені повноваження щодо відкладення, закриття та розпуску парламенту. Д. Гембеш на той час не бажав надто загострювати напругу навіть у власному

парламентському оточенні. Акція з організаційної перебудови партії принесла здебільшого лише формальні результати, а керівництво партією замість Странявського Шандора та Бели Мартона фактично залишилося в руках партійного керівництва, що складалося з прихильників Іштвана Бетлена – Гедеона Радаї та Пала Пешті. Водночас не можна заперечувати, що останнім також був потрібен Д. Гембеш, який проявив неабияку спритність у подоланні кризи. Консервативний табір був здатний контролювати прем'єр-міністра, який, у свою чергу, маючи на те певні підстави, міг звинувачувати представників своєї партії у затримці реформ. Сам І. Бетлен відчував негативне ставлення до себе і вже хоча б через це не погодився знову очолити уряд. Оскільки консерватори не змогли висунути гідного потенційного кандидата проти Д. Гембеша, який вміло пильнував за своїм престижем, вони були змушені підтримати його, задовольнявшись тим, що могли вимагати від нього постійного дотримання раніше укладеного компромісу [9, р. 78].

Цей компроміс вперше похитнувся наприкінці 1933 – на початку 1934 року, коли Д. Гембеш визначив законодавчу владу столиці як сферу, в якій можна і потрібно досягти значного прогресу. Передвісником конфлікту стало те, що мер Будапешта Ференц Ріпка, дізнавшись про уявлення Д. Гембеша щодо централізації, замість співпраці, відносно швидко, у листопаді 1932 року, подав у відставку. Його місце зайняв Аладар Гусар, який на той час здавався цілком надійною особою. Ще в 1920-х роках склалася практика, що всі партії, які керували життям столиці, були пов'язані з якоюсь подібною загальнонаціональною організацією, але крім цього користувалися значною самостійністю. Д. Гембеш хотів покласти край цій ситуації, шляхом ліквідації Єдиної громадянської партії міст і сіл, яка до того часу представляла правлячу партію на місцевому рівні і була в основному під контролем бетленістів, і замість неї створити столичний осередок Єдиної національної партії під керівництвом своїх людей. Експеримент завершився восени 1933 року з нерівнозначними результатами. Єдина громадянська партія міст і сіл формально стала будапештською організацією Єдиної національної партії, але фактично зберегла свою незалежність. Після цього, в січні 1934 року, уряд оприлюднив законопроект, який би мінімізував автономію столиці, зокрема повноваження міської ради. Проти проекту виступили всі причетні сторони, від ультраправої партії Вольфа через Єдину громадянську партію міст і сіл до лівих сил, й навіть було створено так званий союз захисників конституції. З вищезазначених причин прем'єр-міністра врятував від відставки І. Бетлен, якому вдалося досягти компромісу, прийнятного для обох сторін. Закон XII 1934 року й так призвів до значних обмежень: він збільшив повноваження мера, наділивши його правом призначати державних службовців, а головного мера відтепер міг призначати регент із трьох кандидатів, висунутих загальними зборами.

Саме під час обговорення закону про столицю вперше стало по-справжньому помітно, що після приходу до влади Д. Гембеш фактично прагне втілити в життя свої старі ідеї теорії расової чистоти 1920-х років. Незважаючи на те, що зовнішні обставини змушували його приховувати це, перед громадськістю він завжди відкидав звинувачення в диктатурі. Пізніше нерідко проводили паралелі між поглядами Д. Гембеша та фашистською ідеологією того часу. Певний зв'язок, безсумнівно, можна простежити, головним чином, у «культі лідера», підігрітому Б. Мартоном та його прибічниками, а також у задумі прем'єр-міністра запровадити в Угорщині корпоративну систему за італійським зразком. Однак далі відмінності вже стають значними. Д. Гембеш хотів скорити і перетворити систему не ззовні, а зсередини, він завжди говорив про реформи, а не про революції. Задля реалізації своїх планів на відміну від А. Гітлера чи Б. Муссоліні він не відчував потреби в організованій, готовій до мобілізації в будь-який момент партійній масі, і ніколи не думав про створення власної партійної армії [7, р. 234; 4, р. 136-137]. Його політичний інструментарій був менш терористичним, а його аристократична ментальність не

дозволяла йому, як вищезазначеним, досягати успіхів як справжньому популістському політику. Д. Гембеш, ймовірно, не прагнув нацистського чи італійського типу фашизму, натомість хотів створити диктаторсько-авторитарну систему, що спиралася б на традиційні сили – державну бюрократію та армію. Він навіть не симпатизував вітчизняним націонал-соціалістичним рухам, які намагалися безпосередньо наслідувати нацистський зразок. Певною мірою, звичайно, тому, що вбачав у них можливих конкурентів. Він дистанціювався від них, ба більше, у 1933 році разом із міністром внутрішніх справ Ференцем Керестеш-Фішером заборонив використання символіки зі свастикою.

Висновки. Формування уряду Дюлі Гембеша відбувалося в умовах глибокої політичної та економічної кризи початку 1930-х років, спричиненої наслідками світової економічної кризи та поступовим послабленням політичної системи, що сформувалася в період консолідаційної політики Іштвана Бетлена. У цих умовах правлячі кола режиму Міклоша Горті прагнули знайти політичного діяча, здатного стабілізувати ситуацію в державі та водночас забезпечити часткове оновлення існуючої системи влади. Призначення Д. Гембеша стало результатом компромісу між різними політичними угрупованнями, що визначило суперечливий характер його урядової діяльності.

Політика уряду Д. Гембеша поєднувала прагнення до реформування політичної системи з намаганням зміцнити виконавчу владу та розширити соціальну базу режиму. Значна увага приділялася формуванню нової політичної опори влади через реорганізацію правлячої партії, активну пропаганду урядової програми та залучення до політичного життя ширших верств населення. Водночас уряд намагався подолати економічні труднощі шляхом підтримки сільського господарства, розвитку зовнішньої торгівлі та укладення міжнародних економічних угод, що сприяло поступовій стабілізації господарського становища країни.

Разом з тим діяльність уряду характеризувалася посиленням авторитарних тенденцій у системі державного управління. Прем'єр-міністр прагнув зміцнити роль виконавчої влади, обмежити вплив парламенту та посилити централізацію політичного керівництва. Однак значний вплив консервативних політичних сил і необхідність дотримання компромісу з традиційною елітою обмежували можливості реалізації більш радикальних змін. Таким чином, уряд Д. Гембеша став важливим етапом еволюції політичної системи Угорщини міжвоєнного періоду, поєднуючи елементи реформаторської політики з поступовим зміцненням авторитарних засад державної влади.

Література

1. Bölöny J. Magyarország kormányai 1848-2004. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2004. 549 old.
2. Gergely J. Gömbös Gyula. Politikai pályakép. Budapest: Vince Kiadó, 2001. 351 old.
3. Gyurgyák J. Bethlen István a viták kereszttüzében. In gróf Bethlen István és kora. Budapest: Országgház Kiadó, 2021. 185-206 old.
4. Juhász Gy. Magyarország külpolitikája 1919-1945. Budapest: Kossuth Könyvkiadó, 1988. 485 old.
5. Márkus L. A Károlyi Gyula kormány bel. és külpolitikája. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1968. 320 old.
6. Ormos M. Magyarország a két világháború korában (1914-1945). Debrecen: Csokonai Kiadó, 1998. 325 old.
7. Pritz P. A magyar diplomácia a két háború között. Budapest: Magyar Történelmi Társulat, 1995. 356 old.
8. Pritz P. Magyarország külpolitikája Gömbös Gyula miniszterelnöksége idején 1932-1936. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1982. 309 old.
9. Püski L. A Horthy – rendszer (1919-1945). Budapest: Pannonica Kiadó, 2006. 302 old.
10. Romsics I. Magyarország története a XX. században. Budapest: Osiris Kiadó, 2010. 688 old.
11. Szinai M., Szücs L. Bethlen István titkos iratai. Budapest: Kossuth Kiadó, 1972. 492 old.

References

1. Bölöny, J. (2004). Magyarország kormányai 1848-2004. [The Governments of Hungary 1848-2004]. Budapest: Akadémiai Kiadó, 549 p. [In Hungarian].
2. Gergely, J. (2001). Gömbös Gyula. Politikai pályakép. [Gyula Gömbös. Political career path]. Budapest: Vince Kiadó, 351 p. [In Hungarian].
3. Gyurgyák, J. (2021). Bethlen István a viták keresztútjében. In gróf Bethlen István és kora. [István Bethlen in the crossfire of controversy. In the Age of Count István Bethlen]. Budapest: Országház Kiadó, 185-206 p. [In Hungarian].
4. Juhász, Gy. (1988). Magyarország külpolitikája 1919-1945. [The foreign policy of Hungary 1919-1945]. Budapest: Kossuth Könyvkiadó, 485 p. [in Hungarian].
5. Márkus, L. (1968). A Károlyi Gyula kormány bel. és külpolitikája. [The domestic and foreign policies of Gyula Károlyi government]. Budapest: Akadémiai Kiadó, 320 p. [In Hungarian].
6. Ormos, M. (1998). Magyarország a két világháború korában (1914-1945). [Hungary during the two world wars (1914-1945)]. Debrecen: Csokonai Kiadó, 325 p. [in Hungarian].
7. Pritz, P. (1995). A magyar diplomácia a két háború között. [Hungarian diplomacy between the two wars]. Budapest: Magyar Történelmi Társulat, 356 p. [In Hungarian].
8. Pritz, P. (1982). Magyarország külpolitikája Gömbös Gyula miniszterelnöksége idején 1932-1936. [Hungary's foreign policy during the prime ministership of Gyula Gömbös, 1932-1936]. Budapest: Akadémiai Kiadó, 309 p. [In Hungarian].
9. Püski, L. (2006). A Horthy – rendszer (1919-1945). [The Horthy – system (1919-1945)]. Budapest: Pannonica Kiadó, 302 p. [In Hungarian].
10. Romsics, I. (2010). Magyarország története a XX. században. [The history of Hungary in the XX. century]. Budapest: Osiris Kiadó, 688 p. [In Hungarian].
11. Szinai, M., Szücs, L. (1972). Bethlen István titkos iratai. [The secret documents of István Bethlen]. Budapest: Kossuth Kiadó, 492 p. [In Hungarian].

Дата першого надходження статті до видання: 09.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 02.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 26.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)